

ویژه نامه

طرح توسعه کشاورزی

تیرماه ۹۱

مقام معظم رهبری:

بنابراین همه مسئولین کشور، همه دست‌اندرکاران عرصه اقتصادی و همه مردم عزیزمان را دعوت می‌کنم به اینکه امسال را سال رونق تولید داخلی قرار بدهند. بنابراین شعار امسال، «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» است. ما باید بتوانیم از کار کارگر ایرانی حمایت کنیم؛ از سرمایه سرمایه‌دار ایرانی حمایت کنیم؛ و این فقط با تقویت تولید ملی امکان‌پذیر خواهد شد.

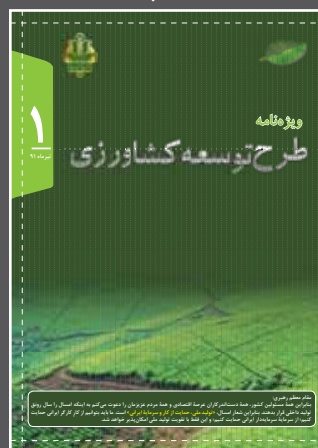
سر آغاز

به رنگ توسعه

تأمین نیازهای اولیه برای ادامه حیات، عمده‌ترین عامل توجه بشر به کشاورزی بوده است؛ چنانکه کهن‌ترین تمدن‌های باستانی هم در مناطقی از جهان شکل گرفتند که به لحاظ موقعیت جغرافیایی و زیست‌محیطی در آنها فعالیت کشاورزی امکان‌پذیر بوده است. اما به مرور، کشاورزی در ادامه حیات بشر و توانمند شدنش، چنان نقش پررنگی ایفا کرد که دیگر صنایع و خدمات هم حول گسترش و توسعه کشاورزی شکل گرفتند. به‌طوری که نیاز به ابزار و ادوات جدید کشاورزی تاثیر چشمگیری در توسعه صنعت داشته و نیاز به مبادله محصولات کشاورزی گام بلندی در توسعه تجارت و خدمات بوده است. حال با وجود اینکه پس از انقلاب صنعتی و حذف تدریجی نظام سیاسی - اقتصادی فئودالیسم، بخش صنعت و عامل سرمایه از اهمیت نسبی بیشتری در تولید برخوردار شد، اما همچنان از بخش کشاورزی به‌عنوان محور رشد و توسعه اقتصادی نام می‌برند. کاربری نسبتاً بالای بخش کشاورزی در مقایسه با بخش‌های صنعت و معدن، توان اشتغال‌زایی بیشتر، امکان کسب درآمد ارزی از طریق صادرات، صرفه‌جویی در مصارف ارزی از طریق کاهش واردات و استراتژیک بودن برخی محصولات از جمله دلایل اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد ملی است.

به استناد همین مزایاست که تدوین برنامه‌های ویژه برای توسعه بخش کشاورزی همواره در اولویت دولت‌ها جای دارد و دولتمردان ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده و سعی دارند با اجرای یک بسته خاص برای کشاورزی، توسعه اقتصادی را در سطح ملی رقم بزنند. کشاورزی امروز ایران خود را در معبری تاریخی می‌بیند تا به‌واسطه گذر از آن، اقتصاد ملی را به‌سوی توسعه رهنمون سازد. اما کشاورزی امروز خرد بوده و ماحصل آن در مقیاس اندک است. کشاورزان چندان تمایلی به کار جمعی و تشکیل تعاونی‌ها نداشته و در نهایت ضرر شامل حال کشاورزی ایران می‌شود که بخشی از ظرفیت‌هایش خالی می‌ماند. لیکن؛ کشاورزی در ایران نیازمند یک تقویت مؤثر و یک توان مضاعف است تا به‌درستی تمام پتانسیل آن به‌کار گرفته شود. «طرح توسعه کشاورزی» همان برنامه ویژه و مدونی است که کشاورزی را از رکود خارج ساخته و بدان سو هدایت می‌کند تا با حداکثر ظرفیت، سهم کشاورزی را در اقتصاد کشور بیشتر کند. طرح توسعه کشاورزی با ۶۶ هزار میلیارد ریال اعتبار از منابع دولتی، تشویق کشاورزان به انجام فعالیت‌های تعاونی و صنفی را در دستور کار قرار داده تا ضمن تضمین اشتغال پایدار در این بخش، قیمت تمام شده محصول ایرانی را کاهش داده و توان رقابت کشاورزان ایرانی در بازارهای جهانی را افزایش دهد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام مهر

نشریه داخلی بانک کشاورزی

ویژه طرح توسعه کشاورزی

صاحب امتیاز:

بانک کشاورزی

مدیر مسئول: عبدالله سلیمانی

سر دبیر: مرتضی مهدویان

مدیر داخلی: مرضیه امیری

ناظر کیفی: الهام خرمی

■ نسخه عاجل ۳/

■ ظرف ۲۰ روز به طرح‌های معرفی شده پاسخ

■ بدهید؛ آری یا نه/۵

■ طرح‌های سالم و سودآور را تا حد ممکن

■ حمایت می‌کنیم/۶

■ حمایت ۶۶ هزار میلیاردی/۸

■ تسهیلات طرح توسعه کشاورزی با چه

شرایطی پرداخت می‌شود؟/۱۰

نسخه عاجل

مدیرعامل بانک کشاورزی به تشریح جایگاه و کارکرد طرح توسعه کشاورزی و نقش بانک در اجرای آن پرداخت

از سوی دیگر، الگوی مدیریتی که در این طرح دیده شده نیز الگوی بسیار خوبی است.

حذف بروکراسی‌های رایج

در ادامه نشست مدیرعامل بانک کشاورزی از حذف بروکراسی‌های رایج در اجرای طرح توسعه کشاورزی خبر داد و گفت: کارگروه طرح در تهران و با ریاست رئیس‌جمهور هماهنگی مناسبی را بین کسانی که در اجرا شدن این طرح مؤثر هستند، به وجود می‌آورد. از سوی دیگر با رسمیت پیدا کردن ستادهای استانی و شهرستانی، عملاً نیاز به نامه‌نگاری‌ها و مکاتبه‌های پیچیده بین ادارات و سازمان‌ها برای حل و فصل بسیاری از مشکلات از بین خواهد رفت.

وی همچنین خطاب به مدیران شعب این بانک تأکید کرد: هم در کارگروه تهران و هم در ستادهای استانی، بانک کشاورزی حضور مؤثری دارد. حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد طرح‌هایی که در قالب طرح توسعه بخش کشاورزی مطرح شده، برای شما آشنا است و از قبل با آنها سروکار داشته‌اید و بخشی از طرح‌ها هم احتمالاً جدید معرفی می‌شوند. طرح توسعه کشاورزی، طرح سنگینی است و با اصراری هم که رئیس‌جمهور برای سرعت بخشیدن به کار دارند، استنباط ما این است که بخش مهمی از مسئولیت‌ها به دوش همکاران بانک کشاورزی می‌افتد. به‌عنوان مثال، در مرحله پرداخت تسهیلات این طرح، اگر فردی را معرفی کنند که اهلیت نداشته یا زمینی را معرفی کنند که مشکل آب و جزئیات دیگر دارد، ما باید این مسائل را حل و فصل کنیم و این موجب می‌شود که کار همکاران بانک خیلی سخت شود. بازه زمانی هم که برای بررسی طرح‌ها در نظر گرفته‌اند، ۲۰ روز است. یعنی بانک مکلف است ظرف مدت ۲۰ روز به طرح‌های معرفی شده از سوی کارگروه پاسخ دهد. حال اگر این ۲۰ روز و زحمتهای احتمالی را در نظر بگیریم، به‌سختی کار بیشتر واقف می‌شویم.

میلیون هکتار آن که به‌صورت آیش است، تنها از ۱۴ میلیون هکتار استفاده می‌شود. سوال ایشان این است که چرا ما ۱۸ میلیون دیگر را کشت نمی‌کنیم که در واکنش به این پرسش دو مسئله اساسی مطرح می‌شود. یکی اینکه آب نداریم و دیگر اینکه احتمالاً مشکل پول داریم. در نتیجه وزیر نیرو مکلف شد تمهیدات لازم برای حل مسئله آب را بیندیشد. راه‌حل‌های مختلفی مطرح و در نهایت تصمیم گرفته شد که وزارت نیرو در بحث آب یک دستورالعمل با شرح جزئیات تهیه و به استان‌ها ابلاغ کند.

مسئله بعدی پول است، بالاخره برای اینکه حداکثر استفاده از اراضی بشود، نیاز به پول داریم. در این جلسه تأمین مالی توسعه کشاورزی نیز بر عهده بانک کشاورزی نهاده شد، به این ترتیب که سی و سه هزار میلیارد ریال از منابع صندوق توسعه ملی در اختیار بانک قرار گرفته و بانک هم به همان میزان تأمین اعتبار کند تا مشکل دوم هم از سر راه برداشته شود.

فرصتی برای احیای ظرفیت‌های بالقوه کشاورزی

مدیرعامل بانک کشاورزی با اشاره به اینکه شخص رئیس‌جمهور در تمام جلسه‌های کارگروه توسعه کشاورزی به‌طور کامل وارد جزئیات طرح می‌شوند، تصریح کرد: طرح توسعه بخش کشاورزی از جمله طرح‌های مؤثر و ماندگار در تاریخ کشاورزی ایران خواهد بود.

وی افزود: این طرح فرصتی کم‌نظیر برای احیای ظرفیت‌های کشاورزی در کشور است، چنانکه اگر طرح به‌خوبی اجرا شود ظرفیت‌های بخش کشاورزی در بالاترین سطح ممکن احیا شده و فرصت اشتغالزایی خوبی فراهم خواهد شد.

به گفته طالبی؛ جزئیات طرح در ارتباط با مدیریت منابع آب هم اقدام‌های خوبی را در پی دارد. به‌طوری‌که الگوهای بهره‌برداری جدیدی در بخش کشاورزی مطرح می‌شود و مورد حمایت قرار می‌گیرد.

کمیته منابع آبی و مالی موانعی که برداشته می‌شوند

رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل بانک کشاورزی به شکل‌گیری طرح توسعه کشاورزی و جایگاه آن در بخش کشاورزی پرداخت و گفت: این طرح تقریباً از دی‌ماه ۱۳۹۰ شروع شد، زمانی که رئیس‌جمهور؛ وزیر اقتصاد، صنعت و بازرگانی، جهاد کشاورزی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و نیز رئیس کل بانک مرکزی و معاون نظارت راهبردی را به جلسه‌ای دعوت کرد و از آنها خواست که برای توسعه بخش کشاورزی یک برنامه کارآمد تهیه کنند. از همان ابتدا بانک کشاورزی هم به‌عنوان بانک تخصصی و حامی کشاورزی در تمام جلسه‌ها حضور داشت. در آن جلسه رئیس‌جمهور توضیحات مبسوطی را بیان کرده و وزیر جهاد کشاورزی موظف شد برنامه‌هایی را برای این منظور ارائه دهد.

طالبی در ادامه افزود: همه آنچه ذهنیت رئیس‌جمهور را شکل می‌داد، چند عدد و رقم بود؛ اینکه ما در سطح کشور ۳۶ یا ۳۸ میلیون هکتار اراضی قابل کشت داریم در حالی که ۱۸ میلیون آن کشت می‌شود که با احتساب ۴

بزرگترین چالش مدیریت کشاورزی در ایران، همواره توزیع منابع، خدمات و حمایت‌های دولتی و برقراری توازن میان عرضه این منابع با متقاضیان برخوردار از خدمات بوده است؛ چالشی که به سامان و سرانجام رسیدن آن، گام بزرگی در ارتقای جایگاه کشاورزی و زندگی کشاورزان ایرانی خواهد بود.

حال پس از سال‌ها تجربه‌اندوزی و برنامه‌ریزی، طرحی پایه‌گذاری شده تا میزان برخوردار از کشاورزان از منابع و سرویس‌های دولتی را بهینه کند. طرح توسعه کشاورزی، به‌عنوان نقطه عطفی در هدفمندی این خدمات، پا به عرصه گذاشته و توسعه و اشتغال در این بخش را هدف قرار داده است. بانک کشاورزی نیز به‌عنوان یکی از ارکان اصلی طرح، در شکل‌گیری و اجرای آن نقش اساسی به‌عهده دارد و بدیهی است که برای ایفای هرچه مطلوب‌تر این نقش، تمهیداتی لازم است.

دکتر محمد طالبی، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره بانک کشاورزی در نشست با مدیران شعب بانک در استان‌ها به تشریح طرح توسعه کشاورزی و نقش بانک در اجرای موفق آن پرداخت.

اجرای طرح توسعه کشاورزی زمان آزمون و خطا نیست

دکتر محمد طالبی با تأکید بر اینکه در بازه زمانی اجرای طرح توسعه کشاورزی، فرصت آزمون و خطا نداریم، به صراحت عنوان کرد: رئیس‌جمهور می‌خواهند یک کار اساسی برای بخش کشاورزی انجام دهند و این کار اساسی هم همین طرح توسعه بخش کشاورزی است. زمانی هم که تعیین شده، حدود یک سال است. در نتیجه اجرای این طرح، اولویت کاری دولت است. ما هم به‌عنوان بانک عامل و تخصصی کشاورزی وظیفه بسیار مهمی داریم. چنانکه در نخستین جلسه کارگروه توسعه بخش کشاورزی، رئیس‌جمهور بیان کردند که اجرای این طرح را از بانک کشاورزی می‌خواهند و در موارد متعدد بر این نکته تأکید داشتند که همان نظرات و طرح‌هایی که بانک کشاورزی می‌دهد، مقبول و اجرایی است.

وی افزود: امروز زمان آن است که ما هم به این حسن اعتماد و ابراز محبتی که ایشان نسبت به بانک کشاورزی دارند، پاسخی مناسب بدهیم. رئیس‌جمهور بانک کشاورزی را به‌عنوان یک رکن اساسی در این طرح مطرح می‌کنند و خود ما نیز معتقدیم که رکن اصلی هستیم. رئیس‌جمهور دولت یک برنامه بزرگ در بخش کشاورزی دارد و ما هم افتخار می‌کنیم که به‌عنوان مجری، در موفقیت آن مؤثر باشیم. خواهش من این است که در پاسخ به این همه اعتماد ایشان و به‌دلیل احساس مسئولیتی که دارید، به این طرح اولویت داده و هر کار و تدبیری که برای حل مشکلات دارید، انجام دهید. زمان‌بندی فشار بسیار سنگینی به ما می‌آورد. ما باید مجهز باشیم و هر چه در توان داریم برای رعایت این زمان‌بندی به‌کار گیریم. مدیرعامل بانک کشاورزی در ادامه با اشاره به لزوم هماهنگی شعب با مقامات دخیل در موضوع، عنوان کرد: اگر بتوانیم با ارتباطاتی که با استاندار برقرار می‌کنیم، تدبیری اتخاذ کنیم که طرح‌ها آماده‌تر از قبل به بانک کشاورزی معرفی شوند، خودبه‌خود در اجرای زمان‌بندی موفق‌تر هستیم. حال با شناختی که از مدیران بانک در استان‌ها دارم مطمئنم با همان متانت، صداقت، حسن‌رفتار و تعاملی که با استاندار و نهادهای محلی دیگر دارند،

کاری می‌کنند که طرح‌ها به‌گونه‌ای به بانک معرفی شود که ما با اطمینان بتوانیم ظرف ۲۰ روز پاسخگوی آن باشیم. اما نکته مهم و مکمل، تعامل است، اینکه از همین امروز درمورد کارهایی که باید در این مرحله انجام دهیم، تصمیم بگیریم. به‌عبارت دیگر، وارد بحث فنی آن شویم و با هم تبادل نظر کنیم. ما می‌توانیم ظرف این ۲۰ روز به انجام کارهایی که در پذیرفتن یا نپذیرفتن یک طرح مؤثر

و رؤسای شعب بانک کشاورزی، حشمت‌الله نظری، عضو هیئت‌مدیره در اشاراتی کوتاه به موضوع وثایق و نقش همکاران بانک در هزینه‌کرد بهینه منابع اختصاص یافته به طرح توسعه کشاورزی پرداخت. وی گفت: طی جلسسه‌های مستمر و طولانی که با همکاران بخش اعتباری، حقوقی و ... بانک داشتیم، دریافتیم که بیشترین دغدغه و حساسیتی که همکاران ما دارند، مسئله وثایق است.

شرکت تأسیس کنند و ۲ میلیارد ریال تسهیلات بگیرند. این عضو هیئت مدیره بانک کشاورزی خطاب به مدیران استانی و روسای شعب بانک، خاطرنشان ساخت: امسال پیش‌بینی می‌کنیم نزدیک به ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار مشتری جدید به بانک اضافه شود. بنابراین مسئله نظارت بر مصرف منابع بسیار مهم است و ۱۰ تا ۱۵ سال آینده همکاران نسل بعدی ما باید در ارتباط با این پول‌ها پاسخ

است، اولویت بدهیم.

رئیس هیئت مدیره بانک کشاورزی در ادامه، روسای شعب این بانک را خطاب قرار داده و تأکید کرد: نکته مهمی که باید در مرکز توجه شما قرار گیرد، این است که صندوق توسعه ملی سی و سه هزار میلیارد ریال به بانک کشاورزی پرداخت می‌کند و بانک نیز باید این مبلغ را به همراه سی و سه هزار میلیارد ریال دیگری که خود تأمین می‌کند، صرف تأمین مالی طرح‌های توسعه بخش کشاورزی کند. در نتیجه اگر منابع بانک صرف طرح‌هایی شود که اولویت ندارد، یا اگر در مصرف منابع دقت نشود، ممکن است در هزینه‌کرد و تأمین این منابع با مشکل مواجه شویم و یک‌باره مشاهده کنیم که به‌عنوان مثال در یک استان ۱۰ یا حتی ۲۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات پرداخت کرده‌ایم، ولی بخش ناچیزی از آن صرف طرح توسعه کشاورزی شده است. بنابراین، به این موضوع باید توجه کافی شود.

۳۰۰ هزار مشتری جدید

به بانک اضافه می‌شوند

در ادامه نشست با مدیران استانی

دهند. از این‌رو از همان شروع کار، باید حساب شده عمل کنیم. نظری به نرخ سود تسهیلات طرح توسعه کشاورزی هم اشاره‌ای کرد و گفت: نرخ ۷ درصد و برای تمام طرح‌ها یکسان است. میزان تسهیلات یا میزان آورده نیز حداقل ۱۰ درصد تعیین شده است.

بانک کشاورزی، تجربه موفق شرکت در طرح‌های ملی را دارد

در پایان نشست، اسماعیل بصیری، مدیر امور اعتبارات و وصول مطالبات نیز گفت: ما در گذشته در قالب دو طرح بزرگ در پروژه‌های ملی مشارکت داشته‌ایم و در ارتباط با طرح توسعه کشاورزی هم نباید نگران باشیم. کار، برای همکاران بانک و به‌واسطه تجربه‌های قبلی کار راحتی است چراکه ما مشکلات و چالش‌های آیین‌نامه‌ای آن را در مرکز حل کرده‌ایم. حوزه‌های حقوقی، اعتباری و تمام بخش‌های ذی‌ربط نیز در تدوین این آیین‌نامه‌ها نقش داشته‌اند. همچنین اگر با سازمان جهاد کشاورزی هماهنگی داشته باشیم، بقیه پشت سر ما قرار می‌گیرند.

بانک گفت: امسال توسط مقام معظم رهبری به سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی نامگذاری شده و به اعتقاد بنده طرح توسعه کشاورزی مصداق واقعی این شعار است، چراکه عده‌ای با منابع داخلی به تولید ملی دست می‌زنند.

وی همچنین با اشاره به وظیفه سنگینی که بانک کشاورزی بر عهده دارد، افزود: انتخاب بانک کشاورزی به‌عنوان بانک عامل طرح از سوی رئیس‌جمهور، به دلیل شناختی است که ایشان از توانایی‌های بانک دارند. بنابراین بانک به‌صورت مستقیم به طرح توسعه کشاورزی وارد شده است و اگر این طرح سه رکن اصلی داشته باشد، بانک عامل یک رکن آن است. این عضو هیئت مدیره بانک کشاورزی فارغ از تأثیرهای مثبت و سازنده در توسعه کشاورزی، به دیگر زوایای آن نیز پرداخت و گفت: جنبه‌های اجتماعی طرح هم خیلی مهم است. شما حتی اگر بتوانید برای چند جوان شغل ایجاد کنید، بسیاری از مسائل اجتماعی حل می‌شود. امید برخی جوانان یافتن شغل از محل بخش کشاورزی است که پتانسیل فراوانی دارد و ما می‌توانیم در این میان نقش آفرین باشیم.

بانک کشاورزی، پتانسیل فنی و علمی برای هزینه‌کرد منابع صندوق توسعه ملی را داراست

«همیشه گلايه داشتيم که در همه دنیا، دولت‌ها به بخش کشاورزی نگاه ویژه‌ای دارند و به آن کمک می‌کنند، اما در کشور ما توجه کافی به این بخش نمی‌شود، رئیس‌جمهور نیز به همین نکته اشاره کرد و گفت که ما ۳۰ سال از بخش کشاورزی غافل و به آن کم‌توجه بوده‌ایم و می‌خواهیم جبران کنیم.»
محمدحسن فروغی‌فر، عضو هیئت مدیره بانک کشاورزی با بیان این مطلب و در اشاره به اهمیت طرح توسعه کشاورزی گفت: یک فرصت استثنایی برای بخش کشاورزی پیش آمده است و بانک کشاورزی باید به این طرح به‌عنوان یک موقعیت ویژه نگاه کند.

وی افزود: بنده در حدود ۲۰ سالی که درگیر طراحی برنامه منابع و مصارف بانک بوده‌ام، دریافته‌ام که ما هیچ‌گاه در بانک محدودیت فنی، تخصصی، پرسنلی و تجهیزاتی نداشته‌ایم. همیشه منابع مالی ما را محدود و مجبور کرده است که یک سقف پرداختی برای خود تعیین کنیم. بنابراین خیلی نباید نگران ظرفیت بانک برای پشتیبانی فنی، تجهیزاتی و پرسنلی طرح باشیم. بانک شاید بیش از اینها هم ظرفیت دارد؛ بنابراین به نظر من این طرح نمی‌تواند خیلی ما را به زحمت بیندازد. فقط یک پیش‌شرط دارد و آن اینکه طرح را به‌عنوان یک طرح بخشی نبینیم و فکر نکنیم باید بخش اعتباری بانک متولی برنامه‌ریزی، جمع‌آوری اطلاعات و ... آن باشد. نه؛ این طرح متعلق به همه بخش‌ها است و مدیریت‌ها باید موضوع را به‌گونه‌ای در شعب تبیین کنند که همه به نوعی درگیر آن شوند. حتی اگر ذی‌مدخل نیستند و قرار نیست کاری درمورد این طرح انجام دهند، باید از آن مطلع باشند.

مدیرعامل بانک کشاورزی در جلسه معاونان اعتباری بانک در سراسر کشور تأکید کرد:

ظرف ۲۰ روز به طرح‌های معرفی شده پاسخ بدهید؛ آری یا نه

«بانک باید ظرف ۲۰ روز کاری به این طرح‌ها جواب قطعی بدهد؛ آری یا نه.» این کلام کوتاه و قاطع، محور صحبت‌های دکتر محمد طالبی، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره بانک کشاورزی در جلسه با معاونان اعتباری بانک بود.

در این جلسه که با موضوع تبیین نقش و وظایف بانک کشاورزی در اجرای طرح توسعه کشاورزی برگزار شده بود، مدیرعامل بانک کشاورزی گفت: صندوق توسعه ملی در تمام کشورهای تک‌محصولی وجود دارد. این کشورها برای مصون کردن خود در برابر نوسان قیمت‌ها و با اعتقاد به اینکه فروش نفت یا محصولات دیگر مانند مس و ... فروش دارایی است و دارایی را نباید خرج کرد، صندوق توسعه ملی را تشکیل می‌دهند که ابزاری برای حفظ دارایی کشور برای همه نسل‌ها است. در کشور ما نیز تشکیل صندوق، تدبیری است که مقام معظم رهبری در سیاست‌های کلی اعلام کردند و صندوق توسعه ملی با هدف حفظ دارایی‌های ملی تشکیل شده است. اکنون که منابع مالی طرح توسعه کشاورزی قرار است از صندوق توسعه ملی تأمین شود، باید حساسیت ما به منابع آن، حتی از منابع بانک هم بیشتر باشد. بسیار حساس باشیم که منابع صندوق توسعه ملی به طرح‌های خوب، مطمئن و مؤثر برای اقتصاد کشور اختصاص یابد و اطمینان حاصل کنیم که صاحبان طرح‌ها می‌توانند منابع مالی صندوق که سرمایه ملی است را برگردانند؛ بنابراین دائماً این مطلب را تکرار می‌کنیم که ما عاملیت منابع صندوقی را بر عهده گرفته‌ایم که دارایی‌های مردم داخل آن است و تدبیری برای همه نسل‌ها است؛ بنابراین هرچه می‌توانیم باید دقت کنیم تا این ثروت ملی از بین نرود.

وی افزود: نکته دیگر این است که رئیس‌جمهور معتقدند طرح توسعه کشاورزی مشابه و هم‌جنس طرح مسکن مهر است که به‌عنوان یک طرح شاخص و مهم در دولت‌های نهم و دهم اجرایی شده است. حتی در دیدار نوروزی با وزیر، بخش مهمی از صحبت‌های ایشان به طرح توسعه بخش کشاورزی اختصاص داشت. برای رئیس‌جمهور این طرح خیلی مهم است. یک سال هم بیشتر فرصت ندارند و ما در فرصت باقی‌مانده باید طوری عمل کنیم که نیت ایشان برای کمک به بخش کشاورزی به منصفه ظهور برسد و طرح، طرح موفقی باشد.

طالبی یادآور شد: به ما تکلیف کرده‌اند که ظرف مدت ۲۰ روز به طرح‌های معرفی شده، جواب دهیم. این پاسخگویی به معنای آن نیست که به طرح‌های فاقد توجیه اقتصادی و بی‌بازده نیز جواب مثبت

بدهیم و آنها را بپذیریم. تأکید این است که ظرف ۲۰ روز جواب بدهیم، آری یا نه. به عبارتی دیگر اهمیت طرح توسعه کشاورزی به معنی آن نیست که ما برای اجرای طرح، چارچوب‌ها و ضوابط بانک را نادیده بگیریم. این خواسته هیچ‌کس نیست.

به گفته مدیرعامل بانک کشاورزی، پیش‌بینی این است که در طرح‌هایی که معرفی می‌شوند، حد نصاب تهران کمتر از شعب استان باشد، بنابراین بار اصلی زحمت بر دوش استان‌ها است و باید از نظر کارشناسی‌ها، ارزیابی‌ها، مراحلی که تعریف می‌کنند و ... به کار سرعت دهند. البته سعی کنند ارتباط بیشتری با اداره مرکزی داشته باشند و هر کجا با مشکلی مواجه شدند، ابهامی بود، سیاستی جواب نداد و ... موضوع را با مرکز در میان گذاشته و حل و فصل کنند.

طرح توسعه کشاورزی

مصداق واقعی حمایت از تولید ملی است

حشمت‌الله نظری، عضو هیئت مدیره بانک کشاورزی در جلسه هیئت مدیره با معاونان اعتباری

ما عاملیت منابع صندوقی را بر عهده گرفته‌ایم که دارایی‌های مردم داخل آن است و تدبیری برای همه نسل‌ها است؛ بنابراین هر چه می‌توانیم باید دقت کنیم تا این ثروت ملی از بین نرود

رئیس اداره کل نظارت بر طرح‌ها و عملیات اعتباری و مدیر پروژه کارگروه توسعه کشاورزی:

طرح‌های سالم و سودآور را تا حد ممکن حمایت می‌کنیم

استفاده بهینه از منابع و امکانات موجود به منظور برآورده ساختن نیازها و خواسته‌های بشری، از جمله افزایش تولید، درآمد، اشتغال، رفاه جامعه و ... جزو مهمترین اهداف توسعه هر کشور محسوب می‌شود. برای این منظور معمولاً سعی می‌شود تا با به‌کارگیری سیاست‌ها و ابزارهای اجرایی گوناگون، در برنامه‌های توسعه‌ای به این هدف دست یافت. در این زمینه سیاست‌های پولی و اعتباری جایگاه ویژه‌ای دارد و اقتصاددانان توسعه نظام پولی و اعتباری مناسب را رمز موفقیت برنامه‌های توسعه‌ای می‌دانند. طرح توسعه کشاورزی نیز از قاعده مستثنی نبوده و در این شرایط است که نقش یک منبع اعتباردهنده بیش از قبل اهمیت پیدا می‌کند. خسرو شاهرودی، رئیس اداره کل نظارت بر طرح‌ها و عملیات اعتباری و مدیر پروژه کارگروه توسعه کشاورزی بانک کشاورزی به نقش این بانک به‌عنوان بانک عامل در طرح توسعه کشاورزی می‌پردازد.

به‌رغم تمام فعالیت‌های صورت گرفته در این حوزه، توجه ویژه رئیس محترم جمهور به توسعه بخش کشاورزی سبب شد تا کارگروهی توسط هیئت وزیران و با ریاست شخص رئیس جمهور تشکیل شود. این کارگروه به منظور احیای اراضی و اشتغال فعالان بخش کشاورزی و فارغ‌التحصیلان در بخش کشاورزی تشکیل شد.

■ آیا میزان نرخ سود ۷ درصد، منابع بانک

را با مشکل مواجه نمی‌کند؟

خیر. از آنجایی که منابع موجود کاملاً تلفیقی است میزان نرخ سود ۷ درصد، بانک را با مشکل مواجه نمی‌کند. در واقع بخشی از تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی تأمین می‌شود که سود آن صفر درصد است. ۴۵ درصد منابع هم متعلق به بانک کشاورزی است که با تلفیق آنها، نرخ سود به ۷ درصد کاهش می‌یابد. از سوی دیگر دوره تأمین مالی طرح‌ها بیشتر شده؛ چنانکه دوره تأمین مالی ۷ تا ۱۵ سال به طول می‌انجامد و این امکان را برای کشاورزان به‌وجود می‌آورد تا فرصت بیشتری برای بازپرداخت تسهیلات داشته باشند. از سوی دیگر، مساعدت‌های لازم در خصوص فراهم ساختن ابزارهای جانبی حمایت از طرح‌ها همچون پیش‌بینی قبول ۵۰ درصد مبلغ وثیقه از محل یارانه‌ها به‌عنوان تضمین، اقدام‌های ارزنده‌ای محسوب می‌شوند که در این راستا صورت گرفته است. همچنین سهم آورده متقاضی که در بانک‌ها حدود ۳۰ درصد است، در طرح توسعه کشاورزی به ۱۰ درصد کاهش یافته است.

■ در بررسی طرح‌هایی که در نوبت اخذ

تسهیلات قرار گرفته‌اند آیا صرفاً حمایت از طرح مطرح است یا اینکه جنبه اقتصادی طرح‌ها نیز مورد توجه قرار می‌گیرد؟

بانک به‌هیچ‌وجه از طرح‌های مریض استقبال نمی‌کند. چراکه این طرح‌ها نیاز به حمایت همیشگی دولت دارند. هم‌اکنون طی تفاهم‌نامه‌ای با مسئولان

■ خروجی مشخص کارگروه توسعه کشاورزی

برای کشاورزان تاکنون چه مواردی بوده است؟

بارزترین نکته اینک، سود تسهیلات پرداختی از محل صندوق توسعه ملی با تلفیق منابع داخلی بانک به ۷ درصد کاهش پیدا کرد. همچنین به‌دنبال دستورالعمل‌هایی که توسط ستاد مرکزی ابلاغ شد، ستادهای استانی و شهرستانی با ریاست استاندار و فرماندار هر استان تشکیل شد و دبیرخانه ستاد در شهرستان‌ها تحت نظارت سازمان جهاد کشاورزی قرار گرفت تا ضمن تکمیل پرونده‌ها و اعلام استعلام پرونده‌ها به بانک، در یک بازه زمانی بیست روزه تمام پرونده‌ها بررسی و شرایط پرداخت تسهیلات فراهم شود. هرچند که سقف تسهیلات پرداخت شده به ازای هر فرد ۳۰۰ میلیون ریال تعیین شده است اما ریاست جمهوری با تفویض اختیار به استانداران، این امکان را به‌وجود آورده تا طرح‌هایی که به میزان بیشتری از تسهیلات نیاز دارند با تأیید و موافقت استاندار، تصمیمات لازم اتخاذ شود. بانک کشاورزی نیز دستورالعمل‌های لازم را تهیه و با راه‌اندازی سیستم نظارت مکانیزه امکان ثبت قراردادهای فروش اقساطی را میسر ساخت. چنانکه بخش آی‌تی بانک با راه‌اندازی سیستم «مرآت» امکانی بوجود آورده تا از ابتدای امر، طرح‌های بانک کاملاً مکانیزه شده و از قابلیت رصد برخوردار باشند. به‌طوری‌که دستگاه‌های نظارتی در سطوح مختلف بتوانند امکان دسترسی به آن را داشته باشند.

■ ابتدا به‌عنوان مقدمه شرح کوتاهی بر

طرح توسعه کشاورزی بیان کنید؟

پیش از آنکه طرح توسعه کشاورزی مطرح شود، به‌دلیل اهمیت مقوله کشاورزی و رفع نیازهای این حوزه قرار شده بود که بخشی از منابع صندوق توسعه ملی در اختیار بانک کشاورزی قرار گیرد. تا بانک کشاورزی تحت عنوان کارگزار به فعالان بخش کشاورزی و صنایع مرتبط مساعدت‌های اعتباری نماید. اما از آنجایی که استفاده از ارز در بخش کشاورزی کاربرد چندانی ندارد، با تلاش‌هایی که توسط مجموعه بانک صورت گرفت و پیگیری‌هایی که از طریق کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی به‌عمل آمد، مصوبه‌ای تنظیم شد مبنی بر اینکه مبالغ صندوق به‌صورت ریالی به بانک پرداخت شود. در نتیجه ۳۳ هزار میلیارد ریال از منابع صندوق توسعه ملی به بانک کشاورزی اختصاص پیدا کرده و همچنین رقمی معادل همان میزان از محل منابع داخلی بانک تأمین شد تا ۶۶ هزار میلیارد ریال در بخش کشاورزی سرمایه‌گذاری شود. اما با این حال و

ویژه‌نامه طرح توسعه کشاورزی (۱)

است با اهداف بانک مغایرت داشته باشد. البته با اختیاراتی که قرار است ستاد بانک به مدیریت بانک در استان‌ها واگذار کند، این مشکلات و اختلاف نظرها به‌زودی برطرف خواهد شد.

■ **آیا تسهیلات ارائه شده تنها شامل امور کشاورزی و زیربخش‌ها می‌شود یا اینکه جامعه محلی و تمام طرح‌های اشتغالزای مربوط به آن همانند خدمات گردشگری را هم در برمی‌گیرد؟**

اهداف و نوع فعالیت‌ها از سوی وزیر محترم جهاد کشاورزی تعیین شده و گستردگی مناسبی هم برای اجرای آنها در نظر گرفته شده است. با اینکه بخش بازرگانی کشاورزی نیز در آن گنجانده شده اما هنوز مسائل و تسهیلاتی که مربوط به گردشگری جوامع محلی می‌شود لحاظ نشده است. اما به‌طور کلی تمام طرح‌های مربوط به بخش کشاورزی از جمله دامپروری، شیلات، صنایع تبدیلی و تکمیلی، زراعت، باغداری و آبیاری تحت فشار و... را شامل می‌شود.

■ **با توجه به بررسی طرح‌های جدید، آیا اقتصاد کشاورزی هنوز بر مبنای شیوه کشاورزی سنتی می‌چرخد یا اینکه دانش‌آموختگان این رشته با عقبه و پشتوانه علمی به طرح‌ها شکل نوین بخشیده‌اند؟**

علیرغم اینکه بخشی از فارغ‌التحصیلان کشاورزی به‌عنوان نیروی کار علمی وارد بازار کار این حوزه شده‌اند، اما کماکان با کمبود نیروی دانش‌آموخته و توانمند مواجه هستیم. بنابراین یکی از اهداف اصلی بانک کشاورزی این است که زمینه اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی را میسر کند تا در پیشبرد طرح‌های نوین، نقش سازنده‌ای داشته باشند، به همین دلیل امتیازات ویژه‌ای به این قشر اختصاص یافته است. بانک کشاورزی همواره از طرح، ایده و شیوه‌های نوین فارغ‌التحصیلان کشاورزی استقبال می‌کند.

■ **با توجه به اینکه راه‌اندازی و به سرانجام رسیدن طرح‌ها، همواره هدف‌گذاری‌های زمانی مدنظر قرار می‌گیرد، برای جذب اعتبارات و تخصیص آنها در طرح توسعه کشاورزی چه بازه زمانی مشخص شده است؟**

در زمان آغاز اجرای طرح، قرار بر این شده که صددرصد اعتبارات تا پایان سال ۹۱ جذب شود، اما تمام تلاش و برنامه‌ریزی‌ها به سمتی سوق دارد که هر چه سریع‌تر اعتبارات جذب و در استان‌ها توزیع شود. این طرح علاوه بر اینکه امکان اشتغال‌زایی دائم را ایجاد خواهد کرد می‌تواند با اجرای دیگر طرح‌ها به توسعه زیربخش‌های جدید در کشاورزی بپردازد. روندی که اگر با هماهنگی دستگاه‌ها و دنبال کردن اصولی برنامه‌ها پیش برده شود، بالطبع تا چند سال آینده نتایج مثبت آن در کشور به سهولت قابل مشاهده است.

است. شما به‌عنوان مسئولی که از نزدیک با طرح‌های مختلف روبه‌رو هستید، چطور این مسئله را ارزیابی می‌کنید؟

در طرح توسعه کشاورزی برنامه‌ریزی‌ها انجام شده و طرح‌ها هم مورد تأیید کارشناسان قرار گرفته، اما به‌هیچ‌وجه قرار نیست وسعت زمین‌های کشاورزی و زیرکشت بردن آنها به قیمت از دست رفتن منابع زیرزمینی و اراضی طبیعی تمام شود. از این‌رو در این زمینه تمام اقدام‌ها از سوی ادارات و سازمان‌های تخصصی کارشناسی شده تا با چنین مسائلی مواجه نشویم. کارشناسان با ایجاد طرح‌های تکمیلی در بخش صنایع غذایی، دامداری و شیلات این امکان را فراهم می‌آوردند تا بهره‌برداری به‌صورت بهینه انجام گیرد. اما به‌طور قطع نبود بررسی‌های کارشناسی، منابع طبیعی و محیط‌زیست را با لطمه‌های جدی مواجه می‌کند. بنابراین در حال حاضر تمام ارگان‌های ذی‌نفع محیط زیست و منابع طبیعی در جلسه‌هایی که برگزار می‌شود، جوابگوی مسائل کارشناسی حوزه خود هستند.

■ **با توجه به آسیب‌شناسی مستمر طرح‌ها که در حوزه متبوع شما صورت می‌گیرد، آیا تاکنون به مسائل یا چالش‌هایی برخورد کرده‌اید که در بیشتر طرح‌ها عمومیت داشته باشند؟**

در برخی استان‌ها نقطه‌نظراتی در رابطه با ظرفیت‌های اقتصادی وجود دارد که ممکن

جهاد کشاورزی، مقرر شده تنها با طرح‌هایی موافقت شود که توجیه اقتصادی داشته باشند. به‌طوری‌که متقاضی بتواند از محل درآمد طرح، بازپرداخت را انجام دهد. حتی فعالیت‌های اشباع‌شده هم مورد موافقت قرار نمی‌گیرد.

■ **با توجه به اینکه بانک کشاورزی برای صرف بهینه منابع صندوق توسعه ملی، برنامه‌ریزی‌های بلندمدت داشته، آیا پس از اجرایی شدن طرح توسعه کشاورزی، این برنامه‌ها همچنان در ساختار پیشین حرکت می‌کند یا اینکه با توجه به نیاز جامعه دچار تغییر شده‌اند؟**

بخشی از برنامه‌ها مطابق با روال گذشته پیش می‌رود. اما از آنجایی که در این طرح، تسهیلات بانک کشاورزی زیر نرخ مصوب بانک مرکزی پرداخت می‌شود، بخشی از برنامه‌ها تغییرات جزئی پیدا می‌کنند. برنامه‌هایی که توسط رئیس‌جمهور اعلام شده کاهش نرخ سود، احیای اراضی و استفاده بهینه از منابع آبی که سبب زیر کشت رفتن اراضی می‌شود را دنبال می‌کند و این رویه، امکان مالکیت تازه را برای متقاضیان فراهم می‌کند، در نتیجه تغییراتی اندک در جهت بهبود عملکرد ناگزیر خواهد بود.

■ **یکی از انتقاداتی که همواره به حوزه کشاورزی وارد است، بحث گسترش اراضی زیرکشت و آسیب رساندن به منابع طبیعی**

طرح توسعه کشاورزی در گفت‌وگو با رئیس اداره کل اعتبارات و هدایت سرمایه گذاری

حمایت ۶۶ هزار میلیاردی

عوامل مؤثر در توسعه بخش کشاورزی از اهمیت ویژه‌ای در ساختار اقتصادی کشور برخوردار است به طوری که این بخش با تمرکز بیش از ۲۰ درصد جمعیت فعال کشور نزدیک به ۱۴ درصد تولید ناخالص داخلی را بر عهده دارد. از سوی دیگر وجود امکانات بالقوه خدادادی در کشور از جمله زمین‌های قابل استفاده و منابع آب غنی، نیروی کار و وجود طیف گسترده آب و هوایی شرایط مساعدی را برای توسعه بخش کشاورزی فراهم کرده است. بدیهی است که این بخش برای به کارگیری مطلوب از امکانات و مزیت‌های فوق در راستای توسعه و حمایت بخش کشاورزی به سرمایه‌گذاری دولتی نیاز دارد. کما اینکه سرمایه‌گذاری‌ها و حمایت‌های مالی پیش از این هم صورت می‌گرفته است، اما اکنون این حمایت‌ها در قالب طرح توسعه کشاورزی و با همکاری صندوق توسعه ملی و بانک کشاورزی شکل ویژه‌تری به خود گرفته است. حمید میرزایی، رئیس اداره کل اعتبارات و هدایت سرمایه‌گذاری بانک کشاورزی به بررسی این شکل جدید از حمایت پرداخته است. بخوانید.

موجود بپردازد. به همین منظور مبلغ ۳۳ هزار میلیارد ریال از منابع صندوق توسعه ملی به صورت ریالی در اختیار بانک کشاورزی قرار گرفت و بانک هم در سال جاری با افزودن همان مقدار مبلغ، با اعتبار ۶۶ هزار میلیارد ریال، قرار است تمام فعالیت‌های تعریف شده در بخش کشاورزی را تحت پوشش قرار دهد.

■ منابع صندوق توسعه ملی بیشتر به صورت ارزی است. آیا تفاهمی صورت گرفت که این منابع به صورت ریالی به بخش کشاورزی تخصیص پیدا کند؟

■ به عنوان اولین پرسش، توضیحی درباره طرح توسعه کشاورزی ارائه دهید و بفرمایید که این طرح از چه ویژگی‌هایی برخوردار است و بانک کشاورزی در اجرای آن چه نقشی را ایفا می‌کند؟ از آنجایی که خلاء سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در سال‌های پیش بسیار مشهود بوده، در پایان سال گذشته دولت با کمک صندوق توسعه ملی به حمایت ویژه‌تری از بخش کشاورزی پرداخت تا از یک سو خلاء سرمایه‌گذاری در این حوزه را جبران کند و از طرف دیگر با اشتغالزایی و افزایش درآمد به حذف موانع

پیش از این براساس قانون مقرر شده بود که سالانه ۱۰ درصد از منابعی که در صندوق توسعه ملی متمرکز می‌شود در اختیار بانک کشاورزی قرار گیرد، اما از آنجایی که این ۱۰ درصد به صورت ارز بود با پیگیری‌های بانک و مساعدت مجلس شورای اسلامی مصوب شد اعتباری که از صندوق توسعه ملی به بخش کشاورزی تعلق می‌گیرد، ریالی باشد.

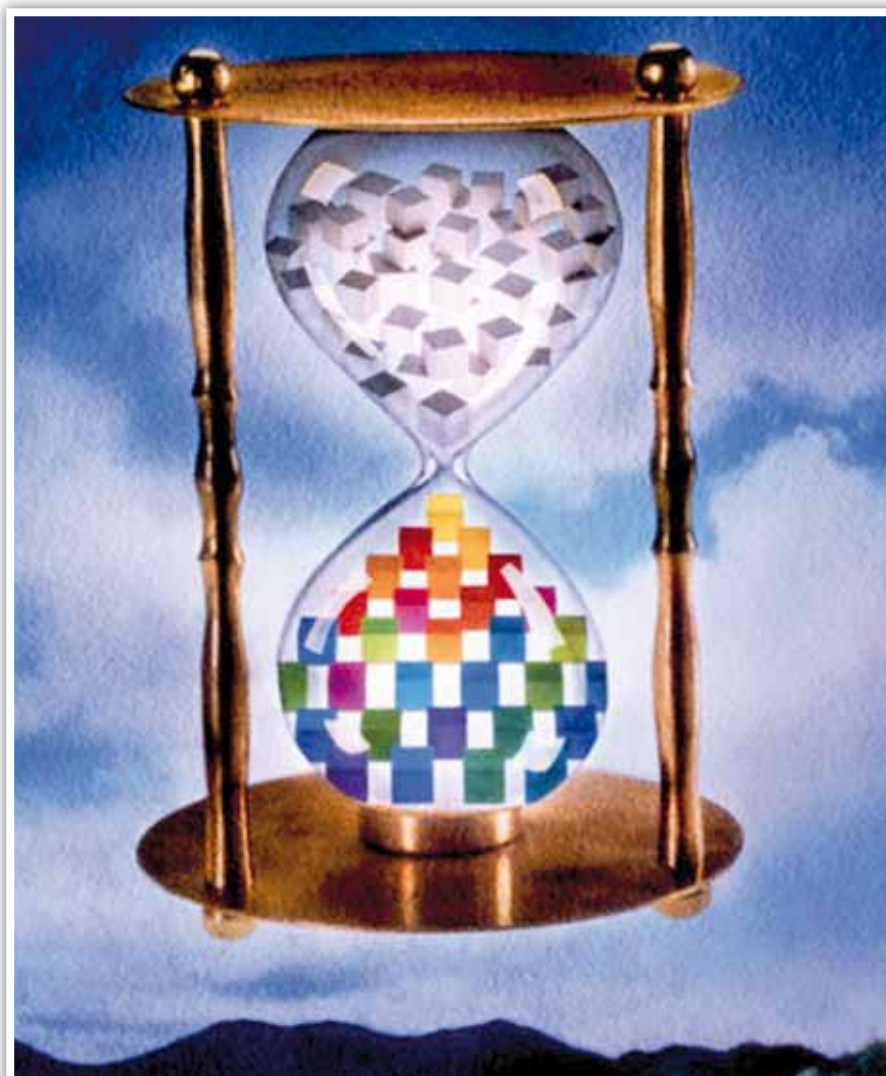
■ اجرایی شدن مراحل طرح توسعه کشاورزی و واگذاری تسهیلات، چه بازه زمانی را طلب می‌کند؟

بخشی از منابع مقرر صندوق توسعه ملی در حال حاضر به بانک هدایت شده و قرار بر این است تا پایان سال صدرصد منابع بانک و صندوق تأمین شود. اما در حال حاضر نیز محدودیت منابع نداریم و تمام طرح‌هایی که به بانک ارائه شود در صورت کسب شرایط حداقلی از تسهیلات مصوب طرح توسعه کشاورزی برخوردار خواهند شد.

■ گستره طرح‌های حائز شرایط دریافت تسهیلات تا چه حد است و شامل چه مواردی می‌شود؟ آیا طرح‌های کوچک اشتغالزا چون طرح‌های خانگی را هم شامل می‌شود یا اینکه تنها مشمول طرح‌های با گستره اقتصادی بالا خواهد شد؟

زیربخش‌ها کاملاً تعریف شده هستند؛ چنانکه در حال حاضر طرح‌های کوچک خانگی از جمله طرح‌های اشتغالزایی زنان روستایی و طرح‌های کوچک دامی و شیلاتی هم شامل این طرح می‌شوند.

■ عمده‌ترین طرح‌های بانک کشاورزی از طرح‌های خرد تشکیل شده و این طرح‌ها از بازده اقتصادی بالایی برخوردار نیستند. آیا برای این موضوع چاره‌ای اندیشیده شده تا در کنار حمایت مالی و اعتباری از طرح‌ها، کشاورزی و طرح‌های مربوط به آنرا به سوی اقتصادی شدن سوق داد؟ به طور کلی طرح توسعه کشاورزی در دو بخش طرح‌های کوچک و طرح‌های بزرگ در قالب

ویژه‌نامه طرح توسعه کشاورزی (۱)

مصوب شورای پول و اعتبار پرداخت می‌کند که در عقود مشارکتی ۱۸ درصد است و عقود مبادله‌ای هم به دلیل آنکه بازپرداخت آن بیش از ۲ سال است ۱۵ درصد می‌شود. این در حالی است که براساس مصوبه هیئت دولت، سود سهم دولت صفر منظور شده و سهم صندوق که ۵۵ درصد اعتبار را در هر پرداخت تشکیل می‌دهد صفر درصد محاسبه می‌شود. سهم بانک هم به‌طور متوسط ۱۵ درصد است که براساس آن دوره زمانی نزدیک به ۷ درصد می‌شود. این نرخ حاصل این تلفیق است و بانک مجاز نیست که در هیچ پرداختی از مصوبات شورای پول و اعتبار عدول کند.

■ و به‌عنوان آخرین سوال و جمع‌بندی موضوع، وظایف و برنامه‌های پیش‌روی اداره اعتبارات بانک کشاورزی را در اجرای طرح توسعه کشاورزی شرح دهید؟

از آنجایی که هدایت اعتبارات به عهده اداره

بخش کشاورزی، وارد عرصه شد. بانک کشاورزی به فراخور فعالیت تخصصی خود، در اولین گامی که در این زمینه برداشت، با پرداخت وام به فارغ‌التحصیلان کشاورزی، تا حدود زیادی موانع پیش‌رو را مرتفع ساخت. اما در حال حاضر با توجه به اینکه زمینه‌های کار عملی و کاربردی در بخش کشاورزی دانشگاه‌ها بسیار اندک است، فکر می‌کنم اگر دانشگاه‌ها در درس تدریسی تجدیدنظر کرده و به بحث‌های کاربردی شکل واقعی‌تری بپردازند، نه تنها مشکل اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته کشاورزی مرتفع شده که بسیاری از مشکلات کشاورزی کشور که ناشی از فقر علمی است از بین می‌رود. به‌همین منظور در طرح توسعه کشاورزی، اولویت‌های ویژه‌ای به فارغ‌التحصیلان کشاورزی اختصاص داده شده است. هر چند که امتیازات کنونی طرح توسعه کشاورزی با طرح گذشته تفاوتی ندارد اما به‌عنوان مثال همان نرخ سود ۷ درصدی که بهره‌بردار می‌تواند دریافت کند

شرکت‌های تعاونی و سهامی خاص حمایت می‌کند. قانونگذار برای طرح‌های کوچک و افراد حقیقی سقف ۳۰ میلیون تومانی را در نظر گرفته است. از سوی دیگر سقف پرداخت تسهیلات به طرح‌هایی که در قالب شرکت‌های تعاونی و سهامی خاص قرار می‌گیرند را باز گذاشته و بنا به توجیه اقتصادی و اشتغالزا بودن طرح، منابع اعتباری آنرا تأمین می‌کند. هدف بانک کشاورزی از این برخورد دوگانه با طرح‌های حقیقی و سهامی این است که افراد با تشکیل تشکل‌ها به فعالیت بپردازند. چراکه طرح‌های کوچک برای سرمایه‌گذار چندان توجیه اقتصادی ندارد و هر پروژه‌ای به فراخور سرمایه‌گذاری بیشتر و تولید انبوه، سودآور خواهد شد. بنابراین و به استناد تجربه‌های ناموفق، به تمام فعالان بخش کشاورزی توصیه می‌کنم به جای تکرار تجربه‌های ناموفق، بهتر است در قالب تشکل‌ها به سمتی گرایش پیدا کنند که طرح‌های آنها از جهات فنی، مالی و اقتصادی کاملاً موجه باشد.

■ همان‌طور که اطلاع دارید یکی از نقاط ضعف فعالان اقتصادی در ایران تجارب ناموفق در زمینه فعالیت صنفی و تشکلی است. به‌عنوان مثال، دولت در زمینه صادرات با تشویق و حمایت، بازرگانان و صادرکنندگان را تحت عنوان خوشه گرد هم آورد؛ اما باز هم این افراد تحت عنوان یک تشکل واحد و دارای کارکرد ادامه فعالیت ندادند. بانک کشاورزی در این خصوص چه اقدام‌هایی انجام داده و برای ایجاد و شکل‌دهی تشکل‌ها از چه بسته‌های تشویقی، حمایتی و آموزشی استفاده کرده است؟

کاملاً با نظر شما موافق هستیم و معتقدم، هنوز فرهنگ کار گروهی در ایران شکل نگرفته است. چنانکه در گذشته هم شرکت‌های سهامی و تعاونی تولیدی و زراعی وجود داشتند، اما بنا به دلایلی، توفیق فعالیت مداوم را پیدا نکردند. علت هم کاملاً محسوس و معلوم است، ما هنوز در زمینه فعالیت‌های اشتراکی رشد نکرده‌ایم. اما در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های جدید، این موضوع را با دقت تحلیل و بررسی کرده و به یک جمع‌بندی رسیدیم. آن چیزی که تشکل را سرپا نگه می‌دارد، بحث ذی‌نفع بودن تمام افراد در قالب یک تشکل است. بنابراین، اگر تشکلی ایجاد می‌کنیم، باید به نحوی عمل کنیم که افراد مجموعه ذی‌نفعان مستقیم باشند و افراد کارآمد و متخصص تنها با مشاوره و حمایت فکری دستگاه‌های متولی، مدیریت تشکل را بر عهده گیرند. از سوی دیگر، افراد می‌توانند در تشکل‌ها از سود سهام خود استفاده کرده و حتی این امکان را دارند که با فعالیت در آن، حقوقی بر حسب نوع فعالیت دریافت کنند. اما تشکل‌های کوچک در قالب ۵ الی ۶ نفر با همان ذهنیت گذشته به سرانجام موفقیت‌آمیزی نخواهند رسید.

■ بدیهی است که فارغ‌التحصیلان بخش کشاورزی از بازار کار مناسبی برخوردار نیستند. آیا برای جذب این افراد راهکاری پیش‌بینی شده یا توافقنامه‌هایی با دانشگاه‌های مرتبط به امضا رسیده است؟

بانک کشاورزی تنها بانکی به‌شمار می‌رود که با عدم مسئولیتی در برابر اشتغال فارغ‌التحصیلان

کمک شایانی به این قشر خواهد کرد.

■ همان‌طور که پیش‌تر اعلام شده، نرخ سود تسهیلات در طرح توسعه کشاورزی ۷ درصد است. با علم بر این موضوع که نرخ سود ۷ درصدی نرخ مناسبی برای بهره‌بردار است، آیا این نرخ، بانک را برای تجهیز دوباره منابع با مشکل مواجه نمی‌کند؟

پیش از پاسخ به این پرسش باید عرض کنم در شرایطی که نرخ اوراق مشارکت و سود سپرده‌ها ۲۰ درصد است و رشد تورم هم افزایش پیدا کرده، وظیفه بانک کشاورزی در پرداخت این تسهیلات بسیار مشکل بوده و حائز اهمیت است. همکاران بانک کشاورزی باید نهایت دقت خود را در توزیع تسهیلات با نرخ ۷ درصد در شرایط فعلی لحاظ کنند تا افرادی که اهلیت نداشته و محق دریافت این وام نیستند وارد عرصه نشوند. اما در پاسخ به پرسش مطروحه باید گفت که منافع سپرده‌گذار بانک کشاورزی متأثر از کاهش نرخ سود نیست. بانک سهم خود را با نرخ

اعتبارات است بنابراین سیاستگذاری، کنترل و تأمین اعتبار مهم‌ترین وظایف این اداره کل محسوب می‌شود. در همین رابطه بخشنامه‌ای تهیه شده که متأثر از مفاد توافق‌نامه‌هایی است که با صندوق توسعه ملی و مصوبات شورای توسعه طرح اشتغال منعقد شده است. با ابلاغ این بخشنامه به تمام واحدها سعی شده سیاستگذاری بانک را تا جایی که امکان دارد به سمت تعدیل و سهولت در فعالیت‌ها سوق دهیم که منابع هدر نرود. از سوی دیگر با واگذاری اختیارات ویژه به استان‌ها تلاش شده تا سقف تصویب استان‌ها افزایش یابد. در حالی که پیش از این اختیارات استان‌ها در بخش سرمایه‌گذاری حداکثر ۵ الی ۷ میلیارد ریال بوده، اکنون این رقم به ۱۲ میلیارد ریال افزایش یافته است. در پایان گفتنی است که در حال حاضر با اختصاص این اعتبار، شرایط بهینه در بخش کشاورزی ایجاد شده و لازم است با هدایت این اعتبار در مسیر واقعی و اطمینان از بازار تولیدات، به توسعه بخش کشاورزی بپردازیم.

تسهیلات طرح توسعه کشاورزی با چه شرایطی پرداخت می‌شود؟

ضوابط و چهارچوب‌ها در میزان تسهیلات پرداختی به متقاضیان استفاده از منابع مالی و اعتبارات طرح توسعه کشاورزی، جزئیات خدمات بانک کشاورزی را تشریح می‌کند. این ضوابط که توسط نمایندگان ویژه رییس جمهور در کارگروه توسعه بخش کشاورزی در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ به استناد اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۰۲۲۸۵/ت ۴۳۵۰۵ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۳ اتخاذ شده است به شرح زیر برای اجرا ابلاغ می‌شود:

۴- ده درصد (۱۰٪) سهم آورده متقاضی به عنوان تناسب سرمایه منظور می‌شود.

۶- ستاد اجرایی شهرستان موظف است پس از تکمیل پرونده و استعلام‌های مورد نیاز نسبت به معرفی طرح‌های مشمول به بانک عامل اقدام کند.

۷- ستاد اجرایی شهرستان موظف است فهرست اسامی اشخاص حقوقی استفاده‌کننده از تسهیلات را به اداره ثبت شرکت‌ها اعلام نماید و اداره مذکور موظف است از نقل و انتقال سهام شرکت‌های مورد نظر قبل از استعلام از بانک عامل و موجر (مدیریت جهاد کشاورزی) خودداری کند.

۸- بانک عامل موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

الف- نسبت به پذیرش طرح‌های دارای توجیهات فنی، مالی و اقتصادی معرفی شده از طرف ستاد اجرایی شهرستان اقدام و نتیجه را ظرف بیست روز کاری به ستاد مذکور اعلام کند.

ب- تسهیلات اعطایی را متناسب با پیشرفت فیزیکی طرح مصوب پرداخت و بر مصرف تسهیلات در مراحل اجرای طرح تا بهره‌برداری کامل نظارت کند.

ج- گزارش عملکرد تعداد طرح‌های معرفی شده (طرح‌های مصوب) و تعداد طرح‌های در حال انعقاد قرارداد و طرح‌های دریافت‌کننده تسهیلات را در مقاطع پانزده روز به ستاد اجرایی استان و شهرستان ارایه کند.

د- در اعطای تسهیلات بانکی به طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی، اسناد مشاعی مالکین و نسق‌های زراعی زارعین و اشخاص را به نسبت سهم مشاع از قیمت روز کل مشاع ارزیابی و به‌عنوان وثیقه و تضمین برای اعطای تسهیلات بپذیرند. وزارت جهاد کشاورزی موظف است حسب استعلام بانک عامل یا در خصوص اعلام میزان فسق زارعان و همچنین میزان مستثنیات مالکین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی اقدام لازم را معمول کند. دفاتر اسناد رسمی موظفند بنا به درخواست بانک‌ها نسبت به تنظیم سند رهن بر این اساس اقدام کند.

۹- سند اعیانی بنا به درخواست مستاجر (مجری طرح) یا بانک و اشخاص معرفی شده از طرف بانک‌ها پس از اجرای کامل طرح و تأیید هیئت نظارت موضوع قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور صادر می‌شود و در صورت عدم انجام تعهدات از سوی مستاجر (مجری طرح) سند اعیانی صادر نخواهد شد.

تبصره ۱- مالک اعیانی اعم از بانک یا متقاضی یا خریدار جدید، حق تغییر نوع طرح را بدون موافقت مرجع واگذاری (جهاد کشاورزی) نخواهد داشت.

تبصره ۲- در مواردی که بنا به تشخیص مرجع واگذاری (مدیریت جهاد کشاورزی)، بانک یا اشخاص معرفی شده از طرف بانک به‌عنوان مجری طرح جایگزین می‌شود صدور سند اعیانی مطابق مفاد این بند بلامانع است.

۱۰- ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی موظفند ترتیبی اتخاذ کند که ترهین نسق زراعی موصوف در سوابق پلاک درج و هرگونه اقدام بعدی منوط به اخذ موافقت بانک مرتهن است.

۱- بانک عامل به‌منظور تضمین بازپرداخت تسهیلات اعطایی به طرح‌های توسعه بخش کشاورزی، متناسب با میزان تسهیلات و نرخ سود، نسبت به اخذ وثایق زیر اقدام کند:

الف- محل اجرای طرح (در صورت داشتن اسناد رسمی)

ب- ارزش روز مستحقات اعم از احدثی یا در حال احدث

ج- حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) یارانه تعلق‌یافته به سرپرست خانوار و ذی‌نفعان طرح

د- اعطای سقف مجاز تسهیلات به‌صورت ضمانتی (اشخاص حقیقی یا حقوقی)

ه- هر نوع تعهدنامه و قرارداد دیگری که می‌تواند موجب تضمین برگشت منابع بانک باشد

تبصره ۱- میزان وثیقه مورد نیاز خارج از طرح ارائه شده از سوی متقاضی کمتر از ده درصد (۱۰٪) تسهیلات اعطایی نخواهد بود.

تبصره ۲- متقاضیان تسهیلات موظفند حداقل ده درصد (۱۰٪) از میزان کل سرمایه‌گذاری را به‌عنوان آورده تأمین کنند.

۲- تسهیلات قابل پرداخت به ازای هر فرد متناسب با نوع طرح مصوب، حداکثر ۳۰۰ میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال تعیین می‌شود و در موارد استثنا با تصمیم ستاد اجرایی استان مبلغ مذکور افزایش می‌یابد.

۳- در واگذاری حق بهره‌برداری، حق انتفاع و اجاره اراضی ملی و دولتی، قراردادهای فیما بین وزارت جهاد کشاورزی و دریافت‌کنندگان اراضی برای پرداخت تسهیلات بانکی به‌عنوان اسناد قابل قبول تلقی و بانک‌های عامل موظفند تمام حقوق و منافع ناشی از قراردادهای یادشده را به‌عنوان وثیقه و تضمین برای اعطای تسهیلات مورد پذیرش قرار دهند و موجر (مدیریت جهاد کشاورزی) به موجب قرارداد منضم به آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور موظف است در اجرای قرارداد تسهیلات اعطایی بنا به درخواست بانک، بانک یا اشخاص معرفی شده از طرف آنها را به‌عنوان جانشین مجری طرح موضوع قرارداد واگذاری زمین شناخته و بپذیرد و تمام حقوق و تعهدات ناشی از قرارداد را به بانک یا ذی‌نفع یا اشخاص معرفی شده منتقل کند.

تبصره ۱- در مواردی که مستاجر در مراحل بعدی نسبت به احدثات مستحقات براساس طرح مصوب اقدام کند، بانک عامل می‌تواند در قالب قراردادهای متمم به‌عنوان افزایش مبلغ وثیقه ارزیابی شده طرح لحاظ نماید.

تبصره ۲- در مواردی که بانک عامل براساس گزارش توجیهی مدت قرارداد اجاره را کافی نداند مدت قرارداد موصوف اصلاح یا تمدید خواهد شد. در صورت عدم اجرای تعهدات، امکان انتقال طرح به اشخاص معرفی شده از سوی بانک با هماهنگی موجر (مدیریت جهاد کشاورزی) امکان‌پذیر است.

۴- اشخاص فاقد بدهی معوقه به سیستم بانکی می‌توانند از تسهیلات بانکی استفاده کنند.

۵- رعایت تناسب میزان سرمایه با میزان تسهیلات اعطایی در خصوص اشخاص حقوقی استفاده‌کننده از تسهیلات موضوع این تصمیم‌نامه الزامی است.

تبصره- در صورت عدم تناسب میزان سرمایه با تسهیلات اعطایی،

جدول نرخ سود تسهیلات اعطایی در صد سهم آورده و سال‌های اجرا و بازپرداخت طرح توسعه کشاورزی

ردیف	عنوان طرح	نام فعالیت	نرخ سود تسهیلات اعطایی (درصد)	درصد سهم آورده	سال‌های اجرا و بازپرداخت		
					اجرا و تنفس	بازپرداخت	جمع
۱	مجموع‌های نیمه‌تمام	دامی	۷	۱۰	۲	۶	۸
		شیلاتی	۷	۱۰	۲	۶	۸
		تولیدات	۷	۱۰	۲	۷	۹
۲	طرح‌های کوچک کشاورزی	آب و خاک	۴	۱۰	۲	۵	۷
		شیلاتی	۴	۱۰	۲	۵	۷
		زنان روستایی	۴	۱۰	۲	۵	۷
		تولیدات گیاهی	۴	۱۰	۳	۴	۷
		تولیدات دامی	۴	۱۰	۲	۵	۷
۳	توسعه و اصلاح باغ	توسعه باغ‌های آبی و دیم	۷	۱۰	۶	۹	۱۵
		اصلاح و نوسازی باغ‌ها	۷	۱۰	۳	۴	۷
		تولید نهال گواهی شده	۷	۱۰	۳	۴	۷
		تأمین و انتقال آب برای توسعه باغ در اراضی شیب‌دار	۷	۱۰	۶	۶	۱۲

زمان اجرا و تنفس و بازپرداخت در طرح توسعه باغ‌های آبی و دیم متناسب با نوع درختان تعیین خواهد شد

جدول توزیع استانی تسهیلات بانکی طرح توسعه کشاورزی

ارقام به میلیارد ریال

ردیف	استان	تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۲۰۴۵
۲	آذربایجان غربی	۲۶۱۷
۳	اردبیل	۱۸۵۰
۴	اصفهان	۳۲۷۸
۵	البرز	۷۳۲
۶	ایلام	۱۰۰۷
۷	بوشهر	۱۰۸۲
۸	تهران	۲۵۶۲
۹	چهارمحال و بختیاری	۱۰۱۲
۱۰	خراسان جنوبی	۲۳۲۶
۱۱	خراسان رضوی	۳۸۹۵
۱۲	خراسان شمالی	۲۱۰۴
۱۳	خوزستان	۴۷۳۰
۱۴	زنجان	۱۶۹۲
۱۵	سمنان	۲۴۱۶
۱۶	سیستان و بلوچستان	۲۹۸۵
۱۷	فارس	۴۲۱۷
۱۸	قزوین	۱۵۰۰
۱۹	قم	۲۱۱۶
۲۰	کردستان	۲۳۲۴
۲۱	کرمان	۲۴۳۲
۲۲	جنوب کرمان	۱۱۱۰
۲۳	کرمانشاه	۱۹۳۰
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۹۱۰
۲۵	گلستان	۱۹۲۶
۲۶	گیلان	۱۶۴۶
۲۷	لرستان	۱۳۹۴
۲۸	مازندران	۲۰۵۶
۲۹	مرکزی	۱۸۶۴
۳۰	هرمزگان	۱۰۶۸
۳۱	همدان	۱۲۲۰
۳۲	یزد	۱۹۵۴
	جمع کل	۶۶۰۰۰

طرح توسعه کشاورزی با ۶۶ هزار میلیارد ریال اعتبار از منابع دولتی، تشویق کشاورزان به انجام فعالیت‌های تعاونی و صنفی را در دستور کار قرار داده تا ضمن تضمین اشتغال پایدار در این بخش، قیمت تمام‌شده محصول ایرانی را کاهش داده و توان رقابت کشاورزان ایرانی در بازارهای جهانی را افزایش دهد.